ҐЕРҐЕЛЬ

Щоразу, коли над містом сходив холодний місяць і тіні ставали щільними й цупкими, Ґерґелеві ввижався один і той самий сон. Він завжди починався зі звуку. Тихого. Обережного. Полохливо-протяжного. Потім хтось крадькома дріботів покрівлею, вискакував на парапет і уважно вдивлявся в темряву, стоячи на самісінькому краї — десь між дахом та небом. У цей момент Ґерґелеві завжди перехоплювало подих, бо він точно знав, що буде далі.

— Ні! — намагався вигукнути він, але чомусь не міг. Натомість починав безпорадно бити крилами.

Хтось озирався — і морок пронизували два сріблясто-жовті вогники. Потім він робив крок уперед і зникав, розчиняючись у місячному сяйві.

— Ні! — вкотре намагався скрикнути Ґерґель і прокидався. Серце підстрибувало, гупаючи в підборіддя, і він старанно затуляв дзьоба, щоб воно, бодай чого, не вивалилося назовні.

На даху було порожньо й тихо, лише місяць уповні звично плинув небом, ніби глузуючи з полохливого птаха.

— Ну ось, знову, — бідкався Ґерґель, коли його серце трохи вщухало, і плентався до порожньої банки з-під фарби, де збиралася дощова вода. — Усі птахи як птахи, лише я — ні сіло ні впало, не курка, не птах, а так — сновида якийсь. А все ти!

Він із докором глипав у бік місяця, а потім починав пити, закидаючи назад довгу шию та цокаючи дзьобом. Вода допомагала йому заспокоїтися.

Згодом Ґерґель чалапав у бік парапету, обережно зазирав за закрайок і, не побачивши там нікого, неквапливо відходив, задкуючи доти, доки не опинявся у своєму прихистку. Так відбувалося раз у раз. І птах не знав, чому він бачив ці сни й чи колись цьому настане край. То була не його таємниця, а радше загадка холодного місяця. Натомість він мав власну. Таку, що не довірив би нікому. За жодних обставин. Ґерґель не вмів літати. І страшенно боявся висоти.

ЗОРЯ

Понад усе Зоря любила дивитися вниз. Туди, де з вічної чорноти виступала чарівна блакитно-зелена кулька. Та постійно крутилася: один її бік був обернений до Сонця, а інший — до Зорі й решти зірок. Якщо добре напружити зір, можна було розгледіти внизу океани, гори й ліси, а ще там постійно миготіли тисячі різнокольорових вогників, що неабияк цікавили Зорю. Вона ж бо була маленькою червоною зіркою, до того ж надзвичайно допитливою.

— Ти знову витріщаєшся вниз? — сварила її старша сусідка, біла зірка.

— Але ж там так цікаво!

— Ти зірка! Твоє завдання — сяяти. Випромінювати зоряне світло. А воно незабаром потьмяніє, якщо будеш такою нерозважливою.

Зоря зітхала:

— А що, як я не хочу сяяти?

— Мусиш. То твоє призначення.

Щиро кажучи, питання призначення Зорю не обходили. До того ж сьогодні вона була не в гуморі. Її улюблену кульку обступили хмари, і як Зоря не старалася — їй геть нічого не вдавалося роздивитися. Тож вона нахилялася щоразу нижче, намагаючись світлом своїх променів розвіяти мару, й сердилася дедалі дужче, аж поки раптом не спалахнула яскравим синьо-білим світлом і не понеслася вниз.

— Що ж я накоїла? — забідкалася Зоря.

Та було вже запізно. Зірка падала й падала, а блакитна кулька під нею росла й росла, доки не затулила собою решту Космосу.

КИЦИК

Кицик обережно прослизнув крізь шпарину між дверима та стіною й опинився на даху. Двері ледь чутно скрипнули й повернулися на звичне місце. Нічне небо мляво сіріло. Передсвітанковий морок був густим і пінився клаптями туману, схожими на збиті вершки, про які Кицик колись чув від матері, але жодного разу не куштував. То були найбільш сонні години ночі, тож Кицик нічим не ризикував: навіть найвідчайдушніших несплюхів о цій порі зморював сон.

Інших котів на даху не було. Ті зазвичай вешталися горищами сусідніх будинків і не пхалися на таку верхотуру. Голуби скупчилися в маленькій ніші й булькотіли собі уві сні. Та вони не становили для Кицика жодної загрози, бо спали від вечора до самого світанку.

Однак цього разу щось таки йшло не так. Неприємне відчуття мишею шкряботіло в Кицика під шкірою і не давало змоги зо-

середитися. Він оминув нішу з голубами й зазирнув за ріг. Білий здоровань — як подумки звав його Кицик — спав, застромивши голову під крило. На довгій шиї тривожно пульсувала маленька жилка — мабуть, бідоласі снився кошмар.

Кицик прокрався повз птаха. Подушечки його лап м'яко пружинили покрівлею. Кіт стрибнув на парапет і вигнув спину. Треба було трохи розім'ятися після тривалого сидіння в тісній, заваленій мотлохом комірчині, де він днював останнім часом.

Тривога не полишала, тож Кицик вирішив не зволікати і вже групувався, готуючись до стрибка, як раптом почув позаду різкий гортанний крик, немов хтось спробував заграти пилою на віолончелі:

— Ґер-ґель, ґер-ґель! Прошу вас, не робіть цього!

Кицик сіпнувся і, не втримавшись на парапеті, шубовснув униз. Біла примара кинулася за ним, проте останньої миті чомусь передумала й застигла на самісінькому краї, незграбно розмахуючи велетенськими крилами.

— О ні! — заволала вона нещасним голосом. — Тільки не цього разу! Будь ласка! Знову не встиг. І що ж я за невдаха такий…

Тієї ж миті Кицик зрозумів, що непокоїло його від самого початку: то було безмісячне, осліплене туманом небо, яке зненацька огорнуло його чорним простирадлом. І кіт щосили замахав напівпрозорими крилами, вирівнюючи політ.

НЕСПОДІВАНА ГОСТЯ

Ґерґель нервово міряв змоклий від туману дах жовтогарячими перетинчастими лапами й раз у раз поглядав у небо. Місяця не було! Але ж він мав бути! Бо Ґерґелю знову наснився той жахливий сон. Птах закляк на місці, випроставши вперед ліву лапу. А чи не

через це він прокинувся раніше, ніж зазвичай? І чи було то сном? Ґерґель зітхнув. Він ні в чому не був упевнений, бо, як і більшість птахів, погано бачив уночі. Цього разу, коли назустріч йому спалахнули два жовті вогники — один трохи більший, інший трохи менший, — Ґерґель принаймні спромігся закричати. Але Хтось — якщо, звісно, це був той самий Хтось — зрештою знову впав. Дивно. Якщо він щоразу падав із такої височини, то як же він повертався?

— Бр-р… Справжній горох із капустою![1]

У Ґерґеля запаморочилося в голові.

— Ти ж розсудливий птах, — звернувся він сам до себе, не усвідомлюючи, що ґелґоче вголос. — Міркуй логічно! Якщо Хтось постійно падає й повертається, то він уміє літати! А оскільки він уміє літати, то він — птах!

Залізобетонна логіка! Ґерґель гордовито випростав шию.

«Але ж… — промимрив миршавенький голосок у його голові. — Очі світяться лише в хижих птахів. У такому разі Хтось — або сова, або орел, або ж узагалі яструб…»

Пір'я Ґерґеля стало дибки. Ще коли він був жовторотим пташеням, його лякали оповідками про яструба, який викрадав малих неслухів просто з хазяйського двору.

— Дурниці! — цикнув на непроханого радника Ґерґель. — Жодних яструбів! Я давно дорослий. І нема чого вкриватися гусячою шкірою!

Птах хмикнув. Почуття гумору в нього таки було нівроку! Направду, очі Хтося найбільше скидалися на котячі. Але ж коти не літають?! Ґерґель вкотре зиркнув угору, подумки лаючи холодний місяць, який ховався саме тоді, коли був потрібен, і почимчикував до рятівної бляшанки з водою.

Зненацька легкий вітерець видрав клапоть із густого рядна туману, оголивши шматочок зоряного неба.

---

[1] Що-небудь таке, в чому важко розібратися; щось невпорядковане, незрозуміле, наплутане тощо (*ірон.*).

— Нарешті! — зрадів птах, видивляючись, чи не з'явиться в отворі його приятель місяць. Натомість Ґерґель угледів дещо геть інше: перекресливши небо розчерком золотого хвоста, назустріч неслася чи то комета, чи то падуча зірка, і вона ось-ось мала звалитися йому просто на голову.

Ґерґель засичав, витягнув шию і чимдуж забив крилами. Але варто було лапам відліпитися від даху, як небораку пронизав гострий страх. Крила обм'якли, лапи роз'їхалися, й він гепнувся вниз.

«Мені гаплик», — устиг подумати Ґерґель за мить до того, як його засліпив спалах яскравого світла.

— Гаплик! — повторив він і знепритомнів.

ТАЄМНИЦЯ ХТОСЯ

Кицика мучили сумніви. Чи то докори сумління. А може, і одне, й інше. Кіт звично ширяв у прохолодному нічному повітрі, але сьогодні прогулянка не приносила очікуваного задоволення.

Кицик добре пам'ятав той день, коли в нього повідростали крила. І пронизливу радість, що її відчув тієї миті, як уперше здійнявся в небо. Але він також не забув страх і смуток у материних очах та її гострі, немов щурячі пазурі, слова:

— Забирайся геть! Ти більше не мій син…

Відтоді він жив сам-один. Чужий серед котів. Чужий серед птахів. Завжди вигнанець. Завжди втікач.

Проте цього разу щось таки йшло не так! У вухах Кицика досі відлунювали слова Здорованя, ніби хтось грав ними в пінг-понг просто в його голові.

— Будь ласка, не робіть цього… — у голосі птаха вчувалися вже знайомі Кицикові подив і страх. Але було щось іще. Те, що спону-

кало кота щоразу озиратися на знайомий дах. Байдуже! Тепер він однаково не міг туди повернутися. Його схованку було викрито. Вкотре. Попри всі перестороги.

— Чужий серед котів. Чужий серед птахів, — зітхнув Кицик.

Він утомився тікати. Утомився бути невидимою, майже безтілесною примарою, що з'являється в сутінках і зникає з першим променем сонця. Лише в небі він почувався вільним, бо там, на відміну від землі, не залишалося слідів.

Повз нього пронеслася стрімка тінь — радше за все кажан, — але сьогодні Кицикові не хотілося полювати. Він відчував зовсім інший голод — жагу до нормального товариства та спілкування з живою істотою, чого не здатна була втамувати жодна їжа.

Чорне небо враз розітнув яскравий спалах, і щось впало на дах, розкидавши навсібіч сяючі вогняні бризки.

— Трясця! — заволав Кицик і щодуху гайнув у бік будинку.

ЗНАЙОМСТВО

— Агов! Так і будемо вдавати із себе мертвого? Чи, може, привітаємося? — Зоря відчула роздратування. Варто було долати стільки світлових літ, щоб опинитися у сирій темній місцині без жодного кольорового вогника та ще й натрапити на якогось неврівноваженого птаха?! Зомлів від переляку! Чудовий вияв гостинності!

Ґерґель поволі розтулив одне око. Потім друге. Вирячився на не бачену досі сяючу істоту, яка трохи нагадувала новорічну ялинкову зірку. Хіба що була красивішою. Значно красивішою. Та ще й живою. У цьому не було жодних сумнівів, бо істота саме поважно походжала дахом, розбризкуючи навсібіч дивовижне мерехтливе сяйво.

— Ну нарешті! Отямився. А я вже й не сподівалася! — Зоря голосно зітхнула.

— Я помер? — простогнав Ґерґель.

— Ні. Але клепки, схоже, повискакували, — зірка зміряла оторопілого птаха поглядом. — Хола, аміго[2] ! Чи як тут у вас вітаються?

— Взагалі-то, — зауважив Ґерґель, до якого почало доходити, що незнайомка кепкує з нього. — Я китайський птах. Точніше, гусак. Ґерґель[3].

— Тоді ні хао[4], Ґерґелю!

— Якщо ви китайською, то я не розумію, — Ґерґель підвівся й почав старанно вискубувати забруднене під час падіння пір'я.

— Воно й не дивно… — Зоря звела очі. — Гей, китайцю! Куди я потрапила? Чому тут так темно? І головне: де всі ті яскраві вогники, які я бачила згори?

— Я не жожмовляю з нежнайомцями, — прошамкав Ґерґель, який саме напхав повен рот пір'я.

— Пощастило ж натрапити на пришелепуватого! — прошепотіла Зоря.

— Я вше чую!

— Ну добре, добре! Ти Ґерґель. Я Зоря. Рада знайомству. Бла-бла-бла… Тепер відповіси на мої запитання?

Ґерґель підняв голову й поглянув на непрохану гостю.

— Ні, — зрештою мовив він. — Я вам не вірю. Ви не можете бути зіркою. Вони такі гарні! І такі…

— Знаю, знаю! — перебила його Зоря. — Виховані й ґречні! Я теж така. Але яке частування, таке й дякування. Ти перший почав!

— Я?! — аж підскочив Ґерґель. — Та я ж у відключці був!

— Отож! Злякався, наче я опудало якесь… абощо… Хоча, на який ще прийом варто було сподіватися у цій дірі? — Зоря з відразою роззирнулася.

---

2 З іспанської: «Привіт, друже».

3 Ґерґель — порода свійських гусей, виведена в Китаї.

4 З китайської: «Привіт».

Зміст

Ґерґель 5
Зоря 6
Кицик 7
Несподівана гостя 8
Таємниця Хтося 10
Знайомство 11
Історія Ґерґеля 14
Бійка 19
Голуби-репери 23
Припутень 27
План порятунку 32
Двійко в ліфті 35
Знову разом 41
Сутичка з драконом 45
Лісове озеро 51
Історія зорі 54
Маршал 59
Корвус 65
Прощання 72
Гірське озеро 76
Дикі гуси 79
Ґерда 84
Падуча Зірка 87
Епілог 89